Zbornik sudske prakse

RJEŠENJE SUDA (deseto vijeće)

2. lipnja 2016.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Sloboda poslovnog nastana – Temeljna prava – Poštovanje prava vlasništva – Posebni režim nasljeđivanja u pogledu poljoprivrednih gospodarstava – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Područje primjene – Provedba prava Unije – Nepostojanje – Činjenice u glavnom postupku nastale prije datuma pristupanja dotične države članice Europskoj uniji – Očita nenadležnost Suda“

U predmetu C-50/16,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sąd Rejonowy w Koninie (Okružni sud u Koninu, Poljska), odlukom od 12. siječnja 2016., koju je Sud zaprimio 28. siječnja 2016., u postupku koji je pokrenula

Halina Grodecka

uz sudjelovanje:

Józef Konieczka i dr.,

SUD (deseto vijeće),

u sastavu: F. Biltgen, predsjednik vijeća, A. Borg Barthet i M. Berger (izvjestiteljica), suci,

nezavisni odvjetnik: M. Wathelet,

tajnik: A. Calot Escobar,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči obrazloženim rješenjem, sukladno članku 53. stavku 2. Poslovnika Suda,

donosi sljedeće

Rješenje

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članaka 2. i 8. UFEU-a, članka 1. Dodatnog protokola br. 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisanu u Rimu 4. studenoga 1950. (u daljnjem tekstu, redom: Protokol br. 1 i EKLJP), članka 14. EKLJP-a, kao i članka 17. stavka 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

2 Zahtjev je upućen u okviru postupka koji je pokrenula Halina Grodecka, u vezi sa zahtjevom za proglašenje nasljednika, nakon smrti Kazimierza Konieczkog 10. listopada 2000.

* Jezik postupka: poljski

Pravni okvir

3 Članci 1058. i sljedeći članci Kodeksa cywilnog (Građanski zakonik), u verziji koja se primjenjuje na činjenice u glavnom postupku, predviđali su poseban režim za zakonsko pravo nasljeđivanja poljoprivrednih gospodarstava koja obuhvaćaju poljoprivredno zemljište površine veće od jednog ha. Tako je članak 1059. Građanskog zakonika propisivao, u biti, da samo nasljednici koji su na dan pokretanja ostavinskog postupka radili u sektoru poljoprivredne proizvodnje ili imali, osobito, strukovno obrazovanje za provođenje aktivnosti poljoprivredne proizvodnje zakonski nasljeđuju poljoprivredno gospodarstvo, čime su isključeni nasljednici koji ne ispunjavaju te uvjete. Članak 1064. tog zakonika predviđao je da definicija osobito strukovnog obrazovanja koje se smatra prikladnim za provođenje poljoprivredne aktivnosti, omogućujući nasljeđivanje poljoprivrednog gospodarstva, određena uredbom Vijeća ministara.

4 Na temelju članka 1063. Građanskog zakonika, poljoprivredno gospodarstvo prenosi se na nasljednike, primjenom općih načela, samo ako ni bračni drug preminulog ni bilo koji od roditelja koji su zakonski pozvani na nasljeđivanje nisu ispunili uvjete predviđene za nasljeđivanje takvog gospodarstva.

5 Konačno, članak 925. Građanskog zakonika propisuje da se ostavina prenosi na nasljednika na dan smrti preminulog.

Glavni postupak i prethodno pitanje

6 Spor koji se vodi pred Sądom Rejonowy w Koninie (Okružni sud u Koninu, Poljska) odnosi se na zahtjev za proglašenje nasljednika koji je podnijela H. Grodecka nakon smrti K. Konieczka, 10. listopada 2000. Predmetno nasljeđivanje obuhvaća, među ostalim, poljoprivredno gospodarstvo veće od jednog ha.

7 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da se postupkom proglašavanja nasljednika, na temelju odredaba koje se primjenjuju na činjenice u glavnom postupku, nastoji utvrditi, među ostalim, status poljoprivrednog gospodarstva koje čini ostavinu ili dio te ostavine kao i nasljednika ili nasljednike. Nužnost utvrđivanja tog statusa odnosi se samo na nasljeđivanja kod kojih je ostavinski postupak, kao u ovom slučaju, počeo prije 14. veljače 2001., datuma kada je objavljena presuda Trybunała Konstytucyjnog (Ustavni sud u Poljskoj), od 31. siječnja 2001., koja je proglasila neustavnim odredbe koje uređuju predmetni posebni režim, koje su nakon toga ukinute.

8 Sud koji je uputio zahtjev dvoji oko usklađenosti tih odredbi s Protokolom br. 1 i člankom 17. stavkom 1. Povelje. Naime, te odredbe oduzimaju nasljednicima nasljedstvo koje im pripada, sadržajno ograničavajući osnove za nasljeđivanje koje se odnose na poljoprivredno gospodarstvo. Tako poljska država *de facto* izvlašćuje nasljednika koji nema potrebne kvalifikacije kako bi mogao naslijediti poljoprivredno gospodarstvo koje čini dio imovine preminulog.

9 Usto, prema sudu koji je uputio zahtjev, odredbe o kojima je riječ u glavnom postupku mogle bi biti protivne članku 14. EKLJP-a i članku 8. UFEU-a, jer se postavlja pitanje je li opravdano razlikovanje između nasljednika pozvanih na nasljeđivanje na temelju materijalnih kriterija predviđenih predmetnim nacionalnim zakonodavstvom.

10 U tim je okolnostima Sąd Rejonowy w Koninie (Okružni sud u Koninu, Poljska) odlučio prekinuti postupak i Sudu postaviti sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članke 2. i 8. UFEU-a, članak 1. Protokola br. 1, članak 14. EKLJP-a, članak 17. stavak 1. Povelje, koji propisuju načela nadređenosti prava, jednakog postupanja, nediskriminacije i zaštite vlasništva, tumačiti na način da im se protive nacionalne odredbe kojima se ograničava pravo

nasljeđivanja poljoprivrednih gospodarstava kada nasljednik, poljskog državljanstva ili strani državljanin, ne ispunjava određene materijalne kriterije predviđene zakonom i precizirane u provedbenom aktu?”

Nadležnost Suda

11 Sud koji je uputio zahtjev u biti pita protive li se pravu Unije nacionalne odredbe koje ograničavaju pravo nasljeđivanja poljoprivrednog gospodarstva kada nasljednik ne ispunjava određene materijalne kriterije koji se odnose na njegovu sposobnost da upravlja takvim gospodarstvom.

12 Na temelju članka 53. stavka 2. Poslovnika Sud može, kad je očito nenadležan za odlučivanje u nekom predmetu i nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odlučiti obrazloženim rješenjem, bez poduzimanja daljnjih koraka u postupku.

13 U ovom predmetu valja primijeniti tu odredbu.

14 Naime, kao prvo treba podsjetiti da je Sud nadležan tumačiti pravo Unije u pogledu njegove primjene u novoj državi članici isključivo nakon datuma njezina pristupanja Europskoj uniji (vidjeti u tom smislu presude od 15. lipnja 1999., Andersson i Wåkerås-Andersson, C-321/97, EU:C:1999:307, t. 31.; od 10. siječnja 2006., Ynos, C-302/04, EU:C:2006:9, t. 36., kao i rješenje od 5. studenoga 2014., VG Vodoopskrba, C-254/14, neobjavljeno, EU:C:2014:2354, t. 10.).

15 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi, međutim, da su činjenice u glavnom postupku nastale prije datuma pristupanja Republike Poljske Europskoj uniji, to jest prije 1. svibnja 2004. Naime, osoba čije je nasljeđivanje predmet glavnog postupka preminula je 10. listopada 2000. Na temelju članka 925. Građanskog zakonika, prijenos ostavine na nasljednika stupio je na snagu tog dana.

16 Kao drugo, kad je konkretno riječ o zatraženom tumačenju članaka 2. i 8. UFEU-a i članka 17. Povelje, iz članka 51. stavka 1. Povelje proizlazi da se njezine odredbe odnose na države članice samo kada provode pravo Unije. Članak 6. stavak 1. UEU-a kao i članak 51. stavak 2. Povelje određuju da te odredbe ni na koji način ne proširuju nadležnosti Unije kako su utvrđene u Ugovorima.

17 Glavni postupak odnosi se na zahtjev za proglašenje nasljednika na temelju materijalnih i postupovnih odredaba poljskog prava, pri čemu nijedan element odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku ne dopušta zaključiti da te odredbe provode pravo Unije u smislu članka 51. stavka 1. Povelje ili čak da se tiču „aktivnosti” Unije u smislu članka 8. UFEU-a.

18 Slijedom toga, Sud nije nadležan odgovoriti na postavljeno pitanje u dijelu u kojem se ono odnosi na tumačenje članaka 2. i 8. UFEU-a, kao i članka 17. Povelje (vidjeti u tom smislu presudu od 22. prosinca 2010., Omalet, C-245/09, EU:C:2010:808, t. 18., kao i rješenje od 30. svibnja 2013., Fierro i Marmorale, C-106/13, neobjavljeno, EU:C:2013:357, t. 11. do 14. i navedenu sudsku praksu).

19 Kada je, naposljetku, riječ o zatraženom tumačenju članka 1. Protokola br. 1 kao i članka 14. EKLJP-a, svakako je točno da se te odredbe, djelomično, podudaraju s člankom 17. Povelje, koji propisuje zaštitu prava vlasništva, kao i s člankom 21. Povelje o zabrani diskriminacije. Međutim, kao što je već utvrđeno u točki 17. ovog rješenja, odluka kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku ne sadržava nijedan konkretni element zbog kojeg bi se moglo smatrati da je predmet glavnog postupka povezan s pravom Unije. U takvoj situaciji Sud nije nadležan odgovoriti na zahtjev za prethodnu odluku (vidjeti u tom smislu rješenje od 1. ožujka 2011., Chartry, C-457/09, EU:C:2011:101, t. 25. i 26., kao i navedenu sudsku praksu).

20 Imajući u vidu sva prethodna razmatranja, treba utvrditi, na temelju članka 53. stavka 2. Poslovnika Suda, da je Sud očito nenadležan odgovoriti na pitanje koje mu je postavio Sąd Rejonowy w Koninie (Okružni sud u Koninu, Poljska).

Troškovi

21 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (deseto vijeće) odlučuje:

Sud Europske unije očito je nenadležan odgovoriti na pitanje koje mu je postavio Sąd Rejonowy w Koninie (Okružni sud u Koninu, Poljska).

Potpisi